

ترکیب شیمیایی آمفیبول در گرانیتهای نوع-I با دمای پایین از منطقه کاشمر شمال شرقی ایران مرکزی

ابوالفضل سلطانی

گروه عمران دانشکده فنی و مهندسی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، تهران

پست الکترونیکی: abolfazl36@hotmail.com

(دریافت مقاله ۱۳۸۵/۱۱/۲۹، دریافت نسخه نهایی ۱۳۸۶/۲/۹)

چکیده: گرانیتهای کاشمر (Ma ۴۲/۴-۴۳/۵) بخش وسیعی از کمربند ماگمایی تیپ اکسید آهن را در شمال گسل درونه تشکیل می‌دهد. توده‌های نفوذی آن شامل تونالیت، گرانودیوریت، گرانیتهای و آلکالی فلدسپارگرانیتهای است که همگی از لحاظ درجه اشباع آلومینیم، متالومین ($ASI \leq 1$) اند. کانیهای آنها عمدتاً فلسیک و خواص گرانیتهای نوع-I با دما و فشار پایین را نشان می‌دهند. طبق مطالعات میکروسکوپی و آنالیزهای الکترون مایکروپروب، آمفیبولهای کاشمر همگی از نوع مونوکلینیک کلسیک هورنبلند هستند. این کانی، شاخص عمده در شناخت گرانیتهای نوع-I می‌باشد. فرمول ساختمانی آن با رعایت کامل استاندارد محاسبه شده و خواص برجسته زیر را نشان می‌دهد:

$Ca(M4)+Na(M4) > 1.34$, $Na(M4) < 0.67$, $Mg^* > 0.50$, $(Na + K)_A < 0.50$, $Ti < 0.50$ apfu.

که معرف مگنزیوهورنبلند است. از خصوصیات دیگر آن پایین بودن مقادیر Al_2O_3 و TiO_2 ، بالا بودن نسبت Mg^* (۰.۷۵-۰.۶۰)، ناچیز بودن میزان Al^{VI} (کمتر از ۰.۱ apfu) و تفاوت زیاد Fe^{3+} با Al^{VI} است که حاکی از دما و فشار پایین و شرایط اکسیدان است. با استفاده از ترموبارومترهای مناسب، برای آمفیبولهای کاشمر دمای متوسط $T = 650^\circ C$ ، فشار $P \leq 3$ kb و $\log fO_2 = (-16.59$ تا $-19.40)$ محاسبه گردید. براساس این نتایج در گرانیتهای نوع-I با دمای پایین، می‌توان یک مرز حرارتی ($\sim 700^\circ C$) بین ترکیبات فلسیک و مافیک آنها تعریف کرد.

واژه‌های کلیدی: کلسیک آمفیبول، مگنزیوهورنبلند، گرانیتهای کاشمر، نوع-I، دمای پایین، ایران مرکزی.